

ПОЕТ-РОМАНТИК У БОРОТЬБІ ЗІ ЗЛОМ: ТАРАС ШЕВЧЕНКО І ПОЛЬСЬКІ ПИСЬМЕННИКИ

К. Якубовська-Кравчик

Варшавський університет; кафедра україністики; Польща, м. Варшава

У статті досліджуються поетичні твори Тараса Шевченка та польських письменників. Аналізується їх творчість з точки зору романтичної філософії, згідно з якою всі види мистецтва повинні служити перш за все правді та під її впливом внутрішньому життю як кожної людини, так і цілих народів.

Ключові слова: Шевченко, поезія, Міцкевич, Гегель, філософія, романтизм.

Традиція романтизму приписувала поету особливу роль. У працях Шлегеля і Новалиса ми бачимо концепцію романтизму як філософію життя, що визначає самодостатність, завдяки якій можна себе почувати впевнено, а світ стане приємним та безпечним. Як пише Войцех Крушельницькі, "серед багатьох цілей цього проекту одна, здається, виокремлюється найсильніше: це є зачаровування світу так, щоб особистість могла знову відчувати себе як вдома, як на батьківщині" [11, с. 35]. Цьому має служити мистецтво, а насамперед поезія. Тому нічого дивного, що вона має виконувати завдання не тільки щодо особистостей, але й цілої нації. Поет має бути пророком свого народу, показувати йому шлях і брати відповідальність за його майбутнє. Він повинен на прикладі свого життя показувати іншим, що значить бути патріотом, а тому особою, яка не тільки дбає про спільну спадщину, а й про спільну сучасність, яка дивиться у майбутнє і показує актуальні завдання, що стоять перед народом, а також добре виконувати свій обов'язок щодо майбутніх поколінь.

У праці написано "Na powrót zadomowić się w świecie. O romantyzmie jako filozofii sztuki życia": "Романтизм – це філософія мистецтва життя. Якщо це так, тоді тут з'являється паралель між Шлегелем, який зауважує в уривку з «Ідеї», що найбільша частина поезії відноситься до мистецтва життя і до пізнання людей, а Ніцше, проект якого – як припускає у своїй книзі Шафранський – також полягав на відновленні мистецтва життя" [11, с. 35].

Така позиція впливає з романтичної філософії, згідно з якою всі види мистецтва повинні служити перш за все правді та під її впливом – внутрішньому життю як осіб, так і народів. Як писав Гегель: "Їх піднесення полягає у тому, що дух не визнає навіть найдосконалішої форми чуттєвості адекватної для вираження свого змісту, але підноситься над

нею [...]. Звідси мистецтво романтизму [...] своїм предметом обрало правду [...]. Сама краса пристосовується до того, щоб визнати правду. Мистецтво романтизму відходить від гармонії класичного мистецтва і оприявнюється у бік внутрішньої духовної краси, хоча вона не становить собою адекватного місця існування чуттєвості” [24, с. 194].

Поетів сприймали як тих, хто повинен шукати тієї правди, а своєю поезією виховувати народ. Це влучно сказано у написаній 1843 року статті Е. Дембовського „Декілька слів про поезію”, в якій акцентується на тому, що „поет у момент натхнення стає Самсоном, мудрецем, ангелом, який нагадує божественне творіння в образі і подобі Бога. Вся сила духу зосереджена в серці, а це надає йому неземної могутності. Відчуття, піднесене до вищого рівня, робить його великим, сильним та розумним” [19, с. 711]. Ці слова добре гармонують з поезією Тараса Шевченка та його способом сприйняття ролі поезії і поета: *“А ти, батьку / Як сам здоров знаєш / Тебе люде поважають / Добрий голос маєш; / Співай же їм, мій голубе / Про Січ, про могили / Коли яку насипали / Кого положили. / Про старину, про те диво / Що було, минуло... / Утни, батьку, щоб нехотя / На весь світ почули / Що діялось в Україні / За що погубала / За що слава козацькая / На всім світі стала! / Утни, батьку, орле сизий!”*

Наче у романтичному визначенні поета вписана особлива вразливість як на долі окремих осіб, так і цілих народів, тому що, як пише А. Белик-Робсон, ”філософська специфіка романтизму [...] полягає у самооцінці своєї душі, яка єдина «відчуває» непрохідну реальність людського існування” [1, с. 11].

Поезія має силу вищу та творчу, можна покликатись на нове існування, збудити сильні емоції та мобілізувати до дій. Саме такою була поезія романтиків, народжених в державах, надрах народностей поневолених диктатурою сильніших держав. Деякі письменники пішли ще далі. Мохнацький, наприклад, порівнював літературну діяльність з силою природи, яка мала бути так само сильною та могутньою. Як зазначає Марія Яніон, “романтична теорія літератури набула [...] повного вираження: найціннішим має бути письменництво, яке виходить із серця та душі, чого не може забракнути тим, хто розпочав боротьбу, керуючись любов’ю до вітчизни. Міцкевич – як у більшості своїх висловлювань – не приховує зневаги до літературних правил композиції та стилю. Він більше цінить натхнення любов’ю до батьківщини, аніж мистецтво виготовлення зброї, що цілком зрозуміло, якщо взяти до уваги бачення збройного повстання всього народу. Спис та перо трактуються однаково; те, що хтось вправно володіє зброєю, дає гарантію та належне використання пера” [3, с. 155].

Те саме стосується сприйняття творчості Т. Шевченка. Поезія, на його переконання, повинна стати зброєю у боротьбі за незалежність своєї вітчизни. Цьому має слугувати дух поезії, порушуючи теми та пробуджуючі сильні емоційні порівняння, Шевченко в дуже ефективний

спосіб користувався також окремими гатунками з метою підвищення очікуваного ефекту. Прикладом може бути форма оскарження, яку використав у вірші *«Мертвим та живим і нерожденим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланіє»*. Це форма прямого звертання до читачів, закореніла у конкретній соціально-політичній ситуації, особливо добре відповідає віршу, постулюючому повернення до визначеної цінності. Він має на меті формувати “нове суспільство”, яке не забуває свого коріння: *“Подивіться лишень добре / Прочитайте знову / Тую славу. Та читайте / Од слова до слова, / Не минайте ані титли, / Ніже тії коми, / Все розберіть... та й спитайте / Тойді себе: що ми?.. / Чиї сини? яких батьків? / Ким? за що закуті?..”*

Згадуючи спадщину предків, поети найчастіше посилаються на часи розквіту нації. У творчості Т. Шевченка це часи козацтва, які стають тлом для змалювання ним тодішньої дійсності. Тарас Шевченко зіставляє із собою люд, що прославив часи козацтва, пануючу свободу народу, його пісні про боротьбу, добрі часи, широкі степи, веселу країну з неймовірно обтяжливим досвідом кріпосного права. Це та збережена у піснях і оповіданнях пам’ять про історію повинна щодо поета, давати народові силу до бою з тим, щоб не допустити національно і соціального безладу. Завдяки досвіду кріпосного права, який був частиною самого поета, він може дивитись на світ більш проникливо. Відтак він бачитиме різні аспекти важкого становища селян. Особливо важливого масштабу набуває ця тематика у творах з автобіографічними рисами, пригадавши хоча б *“Якби ви знали, паничі... Я в хаті мучився колись, / Мої там сльози пролились, / Найперші сльози. Я не знаю, / Чи є у бога люте зло, / Щоб у тій хаті не жило, / А хату раєм називають”*. Своєю чергою у вірші *«І виріс я на чужині»*, згадуючи своє село Т.Шевченко порівнює пануюче на ній кріпосне право і надзвичайно важке життя селян з красою навколишньої природи: *“І не в однім отім селі, / А скрізь на славній Україні / Людей у ярма запрягли / Пани лукаві... Гинуть! Гинуть! / У ярмах лицарські сини...”* Та туга за часами свободи, в якій жили предки, достатньо присутня у польській літературі. В *«Оді до свободи»* Юліуша Словацького читаємо: *“Czemuż płaczą nad sobą? / Bogatą wezmą spuściznę. / Dłaczegóż nad nim płaczą? / W grobie zapomni troski... / Bracia! - on umarł - on był ostatnim, z tej wioski, / Co widział wolną ojczyznę.”*

Історична пам’ять була надзвичайно важливим елементом романтичного художнього мислення. Саме вона позначалася так, що закоріненна у сучасності людина сміливо думала про майбутнє. Ці спогади про світле минуле пробуджують, однак, у свідомості представників обох народів сильний спротив щодо діючої на тоді несправедливості. На відміну від поетів епохи просвітництва, про яких А. Міцкевич у своїй паризькій доповіді від 12 квітня 1842 року говорив, що *“Всі [...] померлі в жалобі та розпачі: це похоронна процесія, котра відправляє вітчизну у гріб”* [4, с. 9], для романтиків важливою була філософія дії. Наскільки їх старші

колеги (Князін, Нарушевич, Трембецький, Заблоцький) почувалися винними у зруйнуванні вітчизни, через що занурилися у смуток та меланхолію, настільки молодь піддалась сильним емоціям у боротьбі за свободу. Іноді так сильно захоплювались справою незалежності, що майже втрачали контакт з дійсністю. Адам Міцкевич спостерігав за тими хворобливими станами і приходив до висновку, що здоровий стан людей тісно пов'язаний з кондицією вітчизни. Її подальше поневолення може допровадити до значного побічного ефекту, “до страждання почуттів” через народ. Тому в ХІХ столітті з'явилося визначення патріотизму, як “нездорового” чи “шаленого” [4, с. 9].

Подібних форм такий тип патріотизму набув і в Україні, особливо у творчості Тараса Шевченка, який всіма можливими методами пробував боротись за незалежність рідної Батьківщини. Тому закликав своїх співвітчизників, щоб, незважаючи на можливі наслідки, ті відважились взяти відповідальність за долю України. На думку Т. Шевченка, вже немає місця на жодні посередні засоби, перемогу може принести тільки радикалізм, до якого закликає: *“Як понесе з України / У синєє море / Кров ворожю... отойді я / І лани і гори – / Все покину і долину / До самого Бога”*. Пригадаймо, що у такому дусі висловлювався й Адам Міцкевич, який у пісні Вайделоти писав: *“Z tej pieśni wstanie mściciel naszych kości!”* Український і польський поети добре вписуються цим в образ митця, який створив польський письменник романтик Северин Гоцинський, а тому такий образ “характеризується головним чином тим, що вибух народного інстинкту в момент загрози поневолення вітчизни шляхом зла та насильства протікає у ньому у спосіб різкий та незвичайний” [4, с. 7].

Марія Яніон далі пише: “Остаточним втіленням патріотичного самознищення стає саме “патріот-безумець”, шалений, як у “метафоричному” значенні, так і у “фактичному”. Його особистість піддалась зміні у всіх своїх верствах. [...] У тому ж сенсі його образ можна зарахувати до “міфічного” і “міфотворчого”, тому що він знаходиться у темній зоні польського патріотизму, яка межує з сакральним безумством та смертю” [4, с. 7]. Поет, який бореться за свободу, як Т. Шевченко, також в українській літературі одночасно мусив ставати й проводарем, пророком, мудрецем та звитязцем народних мас. Його вірші гострі та дуже радикальні, найкращим прикладом цьому є «Заповіт» Кобзаря, що вже самою своєю суттю вписується в існуючу впродовж багатьох літ у світовій літературі форму пробудження. *“Поховайте та вставайте / Кайдани порвіте / І вражою злою кров'ю / Волю окропіте”*. Ставайте до бою, бо правда на вашій стороні – пишуть польські та українські поети-романтики. Навіть якщо, читаємо у Міцкевича, та боротьба буде нерівною: *“Artyleryi ruskiej ciągną się szeregi, / Prosto, długo, daleko, jako morza brzegi; / I widziałem ich wodza: przybiegł, mieczem skinął / I jak ptak jedno skrzydło wojska swego zwinął; / Wylewa się spod skrzydła ściśniona*

piechota / Długą czarną kolumną, jako lawa błota, / Nasypana iskrami bagnatów. Jak sępy / Czarne chorągwie na śmierć prowadzą zastępy. / Przeciw nim sterczy biała, wąska, zaostrzona, / Jak głaz bodzący morze, reduta Orдона. / Sześć tylko miała armat; wciąż dymią i świecą; / I nie tyle prędkich słów gniewne usta miecą, / Nie tyle przejdzie uczuć przez duszę w rozpaczy, / Ile z tych dział leciało bomb, kul i kartaczy.”

Аби додати собі й сучасникам відваги, щоб піднятися на, здавалося б, безнадійну боротьбу, поети демаскують механізми дій царської влади. Вони показують, що її бездушність і жорстокість тимчасово виявляє перевагу, але з часом це мусить обернутись проти неї. Залякані посадовці діють необдуманно та механічно: “Car dziwi się – ze strachu. drżą Petersburgczany, / Car gniewa się – ze strachu mrą jego dworzany; / Ale sypią się wojska, których Bóg i wiara / Jest Car. – Car gniewny: umrzem, rozweselim Cara. / Posłany wódz kaukaski z siłami pół-świata, / Wierny, czynny i sprawny – jak knut w ręku kata. / Działa i naszych garstka, i wrogów gromady; / Wszystko jako sen znikło. – Tylko czarna bryła / Ziemi niekształtnej leży – rozjemcza mogiła. / Tam i ci, co bronili, -i ci, co się wdarli, / Pierwszy raz pokój szczery i wieczny zawarli. / Choćby cesarz Moskalom kazał wstać, już dusza / Moskiewska. tam raz pierwszy, cesarza nie słusza”. Ці слова були написані з дуже подібним духом у поемі «Сон» Тарас Шевченка; згадати б тільки його фрагмент: “Дивлюсь, цар підходить / До найстарішого... та в пику / Його як затопить!.. / Облизався неборака; / Та меншого в пузо — / Аж загуло!.. А той собі / Ще меншого туза / Межу плечі; той меншого, / А менший малого, / А той дрібних, а дрібнота / Уже за порогом / Як кинеється по улицах, / Та й давай місити / Недобитків православних, / А ті голосити; / Та верещать; та як ревнуть: / «Гуля наш батюшка, гуля! / Ура!.. ура!.. ура! а-а-а...»”.

Польські та українські поети, здається, говорять в один голос. Оцінюючи царські уряди та підкреслюючи їх жорстокість, цим самим вони показують слабкість таких урядів. Письменники хочуть показати своїм співвітчизникам, що все наочне, створеного царем, не є всемогутнім та, врешті, його зустріне кара, на яку він заслуговує. У вірші «Редута Ордона» читаємо: “Gdzież jest król, co na rzezcie tłumy te wyprawia? / Czy dzieli ich odwagę, czy pierś sam nadstawia? / Nie, on siedzi o pięćset mil na swej stolicy, / Król wielki, samowładnik świata połowicy; / Zmarszczył brwi, – i tysiące kibitek wnet leci; / Podpisał, – tysiąc matek oplakuje dzieci; / Skinął, – padają knuty od Niemna do Chiwy, / Mocarzu, jak Bóg silny, jak szatan złośliwy, [...] / Warszawa jedna twojej mocy się urąga, / Podnosi na cię rękę i koronę ściąga, / Koronę Kazimierzów, Chrobrych z twojej głowy, / Boś ją ukradł i skrwawił, synu Wasilowy!”

Тільки революція може принести Польщі та Україні бажану свободу. Лише глибоко переконані в правоті речей відважні люди, які нададуть революційному руху патріотичного поштовху, зможуть скинути кайдани та відвоювати для вітчизни право на самостійне існування.

Обов'язком народу є змобілізувати всі сили земні та надприродні. Шевченко доходить аж до того, що засуджує Бога війни, бо він не реагує на страждання поневолених народів, не винагороджує праведників і не карає винних. “А до того я не знаю Бога”, – вигукує поет. Такі звідчасні волання душі знаходимо також у польській поезії. Як пише Марія Яніон, “у цій епосі також перший раз викликано Бога на поєдинок за те, що допустив до розколу. Немцевич розповідає, що воєвода Сірацький, а надто ж Валецький, коли приїхав до нього князь Сангушко [...], зірвався з лікарняного ліжка, наказав пройти на ганок та, наливши келих старого угорського вина, підніс його до неба з вигуком: “Твоє здоров'я, о Боже, незабаром стану перед Тобою, запитаю Тебе, чому так уперто переслідуюш Польщу. Сьогодні Ти загубив її навіки, а якщо я не отримаю належної відповіді від Тебе, тоді доведеться Тобі битись зі мною”[4, с. 9]. Це романтичне зрівнювання себе з Богом тісно пов'язано з пошуком найвищої правди. Правди, яка в першій половині XIX століття була ототожнена зі свободою. У вірші “Чигрине, чигрине” читаємо: *“Нехай же серце плаче, просить / Святої правди на землі”*.

Автор показує, що тільки дійшовши до істини і цінування українського народу, можна отримати бажану свободу. Соціологи стверджують, що народ настільки вільний, наскільки сам розуміє цю свободу. Існує також зворотна залежність. Народ розуміє в такий спосіб свою свободу, в який насправді є вільним. Таке двонаправлене бачення свободи вказує на те, що вона пов'язана з пізнанням, а тому і з істиною. У досвіді свободи існує певний парадокс. Він спричинює те, що свобода, з одного боку, є відкриттям до висловлювання своєї думки, до фактичного виконання дій, до нескінченності. З іншого боку, свобода пов'язана з абсолютною залежністю від правди. Цей парадокс такий лише ззовні. Правда вказує на те, що цю свободу обмежують і ламають майже при самому корені. Правда разом з цим вказує на те, що існує внутрішня і зовнішня свобода. Вона стосується так само людини, як і народу. Ці обидві площини – внутрішня та зовнішня – є послідовними і взаємозалежними. В завершених частині твору поет, зображаючи сучасність, показує, що можна і завжди треба боротись за правду. Тут була сформована надзвичайна суттєва роль поета, у якої силою є тихе слово: *“Може, верну знову / Мою правду безталанну, Моє тихе слово, / Може, викую я з його / До старого плуга / Новий леміш і чересло./ І в тяжкі упруги... / Може, зорю переліг той / А на перелозі... / Я посию мої сльози, / Мої щирі сльози. / Може, зійдуть і виростуть / Ножі обоюдні, / Розпанахають погане, / Гниле серце, трудне, / І вицідять сукровату, / І наллють живої / Козацької тії крові, / Чистої, святої!!!”*

Поет стає народним провідником, який має “сіяти ножі”, а тому закликати до кривавої боротьби. Своєю творчістю, своїм “огненным словом” він повинен не тільки вказати людям на зброю, але і показати, як потрібно нею користуватись. Тож мав цілковиту рацію П. Филипович,

коли стверджував: “усюди у Шевченка рух, жива душа, огонь, боротьба. І особливо треба підкреслити, що Шевченко, як ніхто до нього, зрозумів величезне, надзвичайне значення слова у цій боротьбі” [22, с. 36]. Завдяки цій свідомості творчість Шевченка стала не тільки закликком, але і наступом у боротьбі за кращу долю.

З давніх часів філософи звертали увагу, що принцип конфлікту між мистецтвом і філософією є важливим елементом мислення про світ. У романтизмі другий домінував над першим. Згадаймо хоча б «Естетику» Гегеля, в якій читаємо: “Правдивим змістом романтики є абсолютна внутрішність, відповідна форма духовної суб’єктивності. Розв’язанням є те саме поняття “духовної суб’єктивності”, тому що нас веде в напрямку мистецького уявлення людини. Тому мистецтво романтизму має право висловитись божественно за допомогою людського образу” [24, с. 151-152].

Відтак не дивно, що в центрі поезії як Шевченка, так і польських письменників стоїть людина і її боротьба з долею. Романтики бачили світ перш за все з перспективи духовного життя, тому все, що земне та матеріальне, повинно було бути тільки засобом для досягнення внутрішньої повноти і досконалості. Такого розміру також набула вітчизна, найважливішим аспектом якої був її духовний аспект. Вона зчаста трактувалась на рівні з Богом та порівнювалась з ним. Вважалося, що святим обов’язком кожного громадянина є активно стати до бою за право свободи рідної Батьківщини. Така позиція, зрештою, не була нічим винятковим на тлі соціальних процесів, що відбувалися на той час у Європі. Однак вітчизна поляків та українців вимагає посвятити себе повністю та йти до кінця. Любов до неї повинна бути сильнішою та довговічнішою, ніж будь-яка інша. Вона мала б сприйматися “як [...] суперниця всіх інших предметів почуття, як небезпечне і всемогутнє божество”. “У тебе не буде інших богів, крім мене” [4, с. 8]. Власне те завдання, яке ставили перед собою поети-романтики, було інформувати і навчати сучасників такій безмежній відданості та посвячувати себе улюбленій батьківщині, керуючись при цьому серцем, а не розумом. У такий спосіб, борючись за незалежність, слухаючи серця, формували свої почуття, а тому, за Шлегелем, ставали “справжніми митцями”.

Література

1. Bielik-Robson A. Duch powierzchni. Rewizja romantyczna i filozofia / A. Bielik-Robson. – Kraków, 2004. – 526 с.
2. Bobrownicka M. Słowiańskie spory o model narodowej kultury [y:] Ruch Literacki / M. Bobrownicka. – 1993. – XXXIV (3).
3. Janion M. Studia o romantycznych ideach. Ojczyzna i poezja [y:] Gorączka romantyczna / M. Janion. – Kraków, 2001ю – 568 с.
4. Janion M. Zło i fantazmaty / M. Janion. – Kraków, 2001. – 417 с.
5. Janion M. Artysta romantyczny wobec narodowego sacrum [y:] Prace wybrane t.4 Romantyzm i jego media / M. Janion. – Kraków, 2001. – 736 с.

6. Janion M. Żmigrodzka M. Romantyzm i historia / M. Janion. – Warszawa, 1978. – 712 с.
7. Kozak S. Koncepcje historiozoficzne T. Szewczenki [y:] Zeszyty Naukowe KUL / S. Kozak. – Lublin, 1983. – 26/2 (192).
8. Kozak S. Шевченкове євангеле правди [y:] Res Slavica Festschrift fuer Hans Rothe zum 65. Geburtstag / S. Kozak. – Muenchen, Wien, Zuerich 1994.
9. Kozak S. Z dziejów Ukrainy. Religia. Kultura. Myśl społeczna / S. Kozak. – Warszawa, 2006. – 378 с.
10. Kozak S. Polacy i Ukraińcy. W kręgu myśli i kultury pogranicza. Epoka romantyzmu / S. Kozak. – Warszawa, 2005. – 306 с.
11. Kruszelnicki W. "Na powrót zadomowić się w świecie". O romantyzmie jako filozofii sztuki życia (z krytycznym odniesieniem do myśli Nietzschego) / W. Kruszelnicki. – Anthropos, 16-17 (2001)
12. Libelt K. O posłannictwie dziejowym [y:] Pisma pomniejsze t. II / K. Libelt. – Poznan, 1849. – 364 с.
13. Mokry W. Wyznania Tarasa Szewczenki [y:] Literatura a chrześcijaństwo / Studium myśli chrześcijańskiej, 1983, t. 4, с. 86–101.
14. Mokry W. Literatura i myśl filozoficzno-religijna ukraińskiego romantyzmu. Szewczenko, Kostomarow, Szaszkiewicz - Kraków 1996, 211 с.
15. Mokry W. Taras Szewczenko i jego przestrzeń wolności wewnętrznej, „Ethos” 1988, nr 1. – С. 109-119.
16. Mokry W. Taras Szewczenko w kręgu lektur biblijnych, “Zeszyty Naukowe KUL” 1982, R. 25, nr 2–4 (98–100). – С. 115-147.
17. Нахлик Є. Доля–Los–Судьба: Шевченко і польські та російські романтики / Є.Нахлик. – Львів, 2003.
18. Прицак О. Шевченко – Пророк [y:] Світи Тараса Шевченка / О.Прицак. – Нью-Йорк, 1991. – С. 249-276.
19. Słownik literatury polskiej XIX-wieku red. J. Bachórz A. Kowalczykowa - Wrocław 2002, 1112 с.
20. Szacki J. Ojczyzna, naród, rewolucja -Warszawa 1968, 257 с.
21. Tendera P. Uwagi o celu sztuki romantycznej Studia Humanistyczne AGH – T. 9 (2010). – С. 73-83.
22. Филипович П. Поет Огненного Слова ^[y:] Літературно-критичні статті / П. Филипович. – Київ, 1991. – С. 36.
23. Filozofia i myśl społeczna w latach 1830–1864 [y:] 700 lat myśli polskiej - N. Szancer – Warszawa 1977.
24. Hegel G. Wykłady o estetyce – PIW – Warszawa 1964 – 670 с.
25. Шевченко Т. Зібрання творів: У 6 т. – К., 2003. – Т. 1: Поезія 1837-1847 – С. 348-354.
26. Weintraub W. Poeta i prorok. Rzecz o profetyzmie - Warszawa 1982 – 453 с

Стаття надійшла до редакційної колегії 26.02.2014 р.

*Рекомендовано до друку докт. філол. наук, професором Козликом І.В.,
канд. філол. наук, доцентом Ткачук Т.О.*

**ПОЕТ-РОМАНТИСТ STRUGGLING AGAINST EVIL:
TARAS SHEVCHENKO AND WRITERS****K. Yakubovs'ka-Kravchuk***Warsaw University, Ukrainian Studies Department; Poland, Warsaw*

The article examines poetic works of Taras Shevchenko and Polish writers. Their creation is analysed from the point of view of romantic philosophy, according to which all kinds of art must serve first and foremost truth and under its influence inner life of both each person and of whole nations.

Key words: *Shevchenko, poetry, Mitskevych, Hehel', philosophy, romanticism.*